

Β ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

³Αρ. 1133

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ *

Πρὸς τοὺς Εἰρηνοδίκας καὶ Δημογέροντας

³Επειδὴ αἱ δοθεῖσαι περὶ ἐθίμων πληροφορίαι περιορίζονται κυρίως μόνον εἰς τὰ περὶ προικὸς καὶ κληρονομίας ζητήματα, τὰ ὅποια εἶχον ἐκτεθῇ εἰς τὴν ὑπ' ἀρ. 330 ἐγκύκλιον, δὲν ἀναφέρουσι δὲ τίποτε περὶ τόσων ἄλλων σπουδαίων ἀντικειμένων τῆς νομοθεσίας, ἣ Γραμματεία ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ ἐκθέσῃ ὥς καὶ πρότερον ζητήματά τινα ἀφορῶντα τὴν ἐπιτροπείαν, τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν, τὴν νομὴν, τὴν κυριότητα, τὰς δουλείας, τὰ προνόμια καὶ τὰς ὑποθήκας, καὶ νὰ ζητήσῃ καὶ περὶ τούτων ἀπάντων πληροφορίας.

Τὰ ζητήματα ταῦτα Σᾶς διευθύνει ἡ Γραμματεία διὰ τῆς παρούσης ³Εγκυκλίου, καὶ Σᾶς προσκαλεῖ, ἀφοῦ συμβουλευθῇτε τοὺς γεροντιωτέρους καὶ ὥς πρὸς τὰ τοιαῦτα εἰδημονεστέρους τοῦ τόπου Σας, νὰ πέμψητε, ἐντὸς δύο μηνῶν τὸ πολὺ, ἀποκρίσεις ἀκριβεῖς εἰς ἕκαστον τῶν ζητημάτων τούτων — Ναύπλιον τὴν 5 Σεπτεμβρίου 1833.

³Ο ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματεὺς
Γ. Πραϊδης

³Ο ἐπὶ τῆς Διεκπεραιώσεως Γραμματεὺς Γ. Βέλλιος

Περὶ ἐπιτροπείας

1. Οἱ ἐπίτροποι τῶν ὀρφανῶν ἐργάζονται δωρεάν, καθὼς ὁ νόμος διατάσσει, ἢ δύνανται νὰ ζητοῦν εἶδος τι ἐτησίου ἀμοιβῆς ἐκ τῶν κτημάτων τοῦ ἀνηλίκου;
2. Ἡ ἐπιτροπεία δύναται νὰ δοθῇ εἰς πολλοὺς ἐν ταυτῷ ὥς π.χ. εἰς ὅλους τοὺς ἐνήλικας ἀδελφούς, καθὼς ὁ νόμος ὑπαγορεύει, ἢ ἡ συνήθεια θέλει νὰ μὴ δίδεται εἰς τ' ἀνήλικα εἰ μὴ εἰς καὶ μόνος ἐπίτροπος;
3. Ὁ νόμος, εἰς τὰς σημαντικὰς ὑποθέσεις, ὥς π.χ. τὴν ἀνατροφὴν τοῦ ἀνή-

* Ἡ ἐγκύκλιος αὕτη δημοσιεύεται ἐκ λιθογραφημένου ἀντιτύπου ἀποκειμένου εἰς τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους.

λικος ἢ τὴν ἐκποίησιν τῶν ἀκινήτων, ἐμποδίζει τὸν ἐπίτροπον νὰ ἐνεργῇ χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ ἀρμοδίου Δικαστοῦ· τί λέγει ἡ συνήθεια; συμφωνεῖ μὲ τὸν νόμον; ἢ ἀπαιτεῖ ἴσως τὴν συγκάλεσιν οἰκογενειακοῦ συμβουλίου, τὸ ὁποῖον ν' ἀποφασίζει, ἂν τὰ παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου προβαλλόμενα μέτρα εἶναι ὠφέλιμα;

4. Ὁ νόμος διακρίνει τοὺς ἀνήλικας εἰς ἀνήβους καὶ ἐφήβους· καὶ ἄνηβα μὲν λέγονται τὰ ἄρρενα μέχρι τῶν 14 ἐτῶν τὰ δὲ θήλυα μέχρι τῶν 12, ἔφηβα δὲ τὰ ἔχοντα πλήρη τὸ 12 ἢ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας των· κατὰ τὸν νόμον τὰ πρῶτα ἔξαρ-
τῶνται καθ' ὅλα ἀπὸ τὸν ἐπίτροπον, ἐνῶ τὰ δεύτερα εἶναι ὀλιγώτερον περιορισμένα, καὶ εἰς τινὰς περιπτώσεις δύνανται νὰ ἐνεργήσουν καὶ χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ ἐπιτρόπου· τελευταῖον ὁ νόμος ὀνομάζει ἐπιτρόπους μὲν τοὺς ἀνήβων, κηδεμόνας δὲ τοὺς ἐφήβων προῖσταμένους, καὶ θέλει ἀφοῦ τὰ ἄνηβα μεταβῶσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐφήβων, ὁ μέχρι τότε ἐπίτροπος νὰ διορίζηται ἐκ νέου κηδεμῶν ἢ ν' ἀντικαθίσταται παρ' ἄλλου κηδεμόνος· ἡ συνήθεια ἐφύλαξε τὰς διακρίσεις ταύτας; ἢ θεωρεῖ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ὄψιν καὶ τοὺς ἀνήβους καὶ τοὺς ἐφήβους καὶ παραβλέπει τὸν διορισμὸν κηδεμόνος μετὰ τὴν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐφήβων μετάβασιν τῶν ἀνήβων; Μολαταῦτα ὁποιασδήποτε διατάξεις τοῦ νόμου καὶ ἂν καθιέρωσεν ἡ συνήθεια εἰς τὴν περιφέρειάν Σας πρέπει νὰ τὰς σημειώσητε μὲ τὴν δυνατὴν ἀκρίβειαν.

Περὶ τῆς πατρικῆς ἐξουσίας

5. Τὴν ἐνέργειαν τῆς πατρικῆς ἐξουσίας δηλ. τῆς ὁλότητος τῶν δικαιωμάτων τὰ ὁποῖα οἱ γονεῖς ὡς γονεῖς ἔχουν πρὸς τὰ ἴδιά των τέκνα καὶ πρὸς τὰ τέκνα τῶν τέκνων των, ὁ νόμος ἀναθέτει εἰς μόνον τὸν πατέρα καὶ ἀποκλείει ὀλοτελῶς τὴν μητέρα· ἐφύλαξε τοῦτο καὶ ἡ συνήθεια; ἂν αὕτη παραχωρεῖ μέρος τῆς πατρικῆς ἐξουσίας καὶ εἰς τὴν μητέρα, ἂν τὴν διαμοιράζει ἐξ ἴσου καὶ εἰς τοὺς δύο συζύγους, ἢ τὴν παραχωρεῖ εἰς τὴν μητέρα, μόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, ὅλα ταῦτα πρέπει νὰ τ' ἀναφέρητε λεπτομερῶς.

6. Ὁ νόμος λέγει ὅτι ὅλα τὰ κτήματα τῶν ὑπεξουσίων τέκνων ἀνήκουν εἰς τὸν πατέρα καὶ ὅτι κατ' ἐξαίρεσιν οἱ ἔχοντες πατέρα ζῶντα εἰμποροῦν νὰ νέμονται ἰδιοκτησίαν τινὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ χρηματίου (πεκούλιον) ἐν γένει δὲ ὅλα τὰ κτήματα τῶν τέκνων ἀνήκουν εἰς τὸν πατέρα· ἡ συνήθεια διетήρησε τὸν κανόνα τοῦτον; ἢ τὸν ἐτροπολόγησεν ἄλλως πῶς, καθιερῶσασα π.χ. ὅτι τὰ κτήματα καὶ αἱ προσκτήσεις τῶν τέκνων ν' ἀνήκουν εἰς τὸν πατέρα μόνον μέχρι τινος, μέχρι τῆς ἐνηλικιότητος φέρε' εἰπεῖν, μετὰ δὲ ταῦτα τὰ τέκνα γίνονται ἰδιοκτῆται ἐλεύθεροι.

7. Ἐπὶ πόσον διαρκεῖ ἡ πατρικὴ ἐξουσία; ὁ νόμος λέγει ὅτι παύει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς· ἡ δὲ ἐνηλικιότης ἢ ὑπανδρεία τῶν τέκνων δὲν δύναται νὰ τὴν παραγράψῃ εἰς τρόπον ὥστε ὁ πατὴρ ἔχει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του ὅχι μόνον τὰ κυρίως λεγόμενα τέκνα, ἀλλ' ὅλους ἐν γένει τοὺς κατιόντας, ὁποιοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι

ὁ βαθμός, ἐγγόνους, δισεγγόνους κλ. ἢ συνήθεια συμφωνεῖ μὲ τὸν νόμον; ἢ ἀποδέχεται τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ πατρικὴ ἐξουσία παύει μὲ τὴν ἐνηλικιότητα ἢ μὲ τὴν ὑπανδρείαν τῶν τέκνων, ὥστε ὁ πατὴρ νὰ μὴ δύναται νὰ ἔχῃ ἐξουσίαν τινὰ εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν του κλ.

8. Ἡ πατρικὴ ἐξουσία ἀποκτᾶται καὶ διὰ τῆς υἱοθεσίας; καὶ τούτου δοθέντος ποῖα τὰ δικαιώματα τοῦ υἱοθετοῦντος πρὸς τὸν υἱοθετούμενον; εἶναι ἴσα ἢ τουλάχιστον ὅμοια μὲ τὰ τῶν πατέρων πρὸς τὰ ἰδιά των τέκνα, ἢ κατὰ τί διαφέρουν; περιπλέον ἢ συνήθεια θέλει μόνον νὰ υἱοθετῶνται τέκνα ἢ συγχωρεῖ καὶ τὴν υἱοθετικὴν ἀδελφότητα;

Περὶ νομῆς

9. Ὁ νόμος λέγει ὅτι τὴν νομὴν πράγματος τινὸς ἀποκτᾶ τις διὰ τῆς κατοχῆς ἠνωμένης μὲ τὴν θέλησιν τοῦ νὰ τὸ νέμηται ὡς ἰδιοκτῆτης, καὶ δὲν ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἀπόκτησίν της ἡ διάρκεια ἑνὸς τινὸς χρόνου ὥσπερ π.χ. ἑνὸς ἔτους ἢ καὶ περισσοτέρου ἢ ὀλιγωτέρου ἢ συνήθεια τί λέγει ὡς πρὸς τοῦτο; συμφωνεῖ μὲ τὸν νόμον ἢ ἀπαιτεῖται παρέλευσις χρόνου ὥσπερ διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἐκ τῆς νομῆς δικαιωμάτων, πρὸ τῆς ὁποίας ἐποχῆς δὲν δύναται ὁ νομεὺς νὰ προτείνῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ δικαιώματα νομῆς;

Περὶ κυριότητος καὶ περὶ δουλειῶν

10. Διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς κυριότητος ὁ νόμος δὲν ζητεῖ ἄλλο εἰ μὴ τὴν συγκατάθεσιν τῶν μερῶν καὶ τὴν πραγματικὴν παράδοσιν τοῦ πράγματος ἢ συνήθεια ἐφύλαξε τὰ αὐτά; ἢ, καθὼς ξέναι τινὲς νομοθεσίαι, θεωρεῖ ἀνισχύρους ὅλας τὰς περὶ ἐκποιήσεως πράξεις, ἂν δὲν εἶναι καταγεγραμμέναι εἰς δημόσιον βιβλίον, ἐπὶ τούτου κρατούμενον; ἐν γένει ὁποιαυδήποτε καὶ ἂν εἶναι αἱ μεταξὺ τοῦ νόμου καὶ τῆς συνηθείας ὡς πρὸς τοῦτο διαφοραὶ πρέπει νὰ σημειωθῶσι λεπτομερῶς.

11. Διὰ νὰ ᾔναι ἰσχυρὰ ἡ ἀποκτηθεῖσα κυριότης πρέπει, κατὰ τὸν νόμον, ὁ πρῶτος κατέχων νὰ ᾔναι ὁ ἀληθὺς κύριος τοῦ ἐκποιηθέντος πράγματος, ἄλλως, οἱ ἔχοντες δικαιώματα ἰσχυρώτερα ἐπὶ τοῦ πράγματος τούτου δύναται νὰ τὸ διεκδικήσουν κατὰ τοῦ ἤδη κατέχοντος, ἀκόμη καὶ χωρὶς νὰ τοῦ ἀποδώσουν τὴν τιμὴν τὴν ὁποίαν ἐπλήρωσε ἢ συνήθεια ἐφύλαξε τοῦτο γενικῶς εἰς ὅλας τὰς ἐκποιήσεις καὶ τῶν κινητῶν ἀκόμη πραγμάτων; ἢ συμφωνεῖ ὡς πρὸς τοῦτο μὲ ἄλλας νομοθεσίας αἱ ὁποῖαι θεωροῦν τὴν νομὴν τῶν κινητῶν ὡς ἱκανὸν δικαίωμα κυριότητος, ὁ δὲ ἀγοραστὴς κινητοῦ τινὸς πράγματος δὲν ὑποχρεοῦται ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἠγόρασε ἀπὸ τὸν ἀληθῆ κύριον, ἀλλὰ μόνον ὅτι ἠγόρασε μὲ τρόπον νόμιμον, εἰς τρόπον ὥστε, ἂν π.χ. τὸ πρᾶγμα ᾔτο κλοπιμαῖον, ὁ πρῶτος κύριος αὐτοῦ δὲν δύναται ν' ἀποταθῇ πρὸς τὸν ἤδη κατέχοντα, ἀλλ' εἰς τὸν κλέπτην καὶ εἰς μόνον αὐτόν καὶ περὶ ὅλων τούτων περιμένονται ἀκριβεῖς πληροφορίες.

12. Ὅσα ἐρῶθέντησαν εἰς τὸ ἀρθ. 10 περὶ κυριότητος ἐφαρμόζονται ἐπίσης καὶ εἰς τὰς δουλείας· λοιπὸν ἡ συνήθεια συμφωνεῖ ὥς πρὸς τοῦτο μὲ τὸν νόμον καὶ θεωρεῖ ἰσχυρὰν τὴν ἀπόκτησιν τῆς δουλείας μὲ μόνην τὴν συγκατάθεσιν τῶν μερῶν ἢ διὰ τὰ ἔχουν πλήρη ἰσχὺν αἱ περὶ δουλειῶν πράξεις ἀκόμη καὶ ὅταν ἀποβλέπη τρίτον πρόσωπον ἀπαιτεῖ τὰ καταγράφονται εἰς ἐπὶ τούτου δημόσιον βιβλίον;

13. Ὁ νόμος ἀποδέχεται χάριν καὶ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ συμφέροντος μέγαν ἀριθμὸν δουλειῶν αἱ ὁποῖαι ὀνομάζονται Νόμιμοι δουλεῖται, διότι ὑπάρχουν διὰ μόνου τοῦ νόμου καὶ χωρὶς τῆς μεσολαβήσεως ἢ τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου· αἱ κυριώτεραι τῶν δουλειῶν τούτων ἀναφέρονται εἰς τὰς ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ γείτονος ὁδοὺς, εἰς τὰ σταλάγματα τῶν στεγῶν, εἰς τὸ δικαίωμα τῆς διαβάσεως καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ἀντικείμενα. Ἡ συνήθεια τοῦ τόπου Σας μήπως εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν νομίμων δουλειῶν κατατάττει καὶ τὸ τῆς βοσκῆς δικαίωμα; εἰς τρόπον ὥστε, ὅλοι οἱ κάτοικοι ἐνὸς χωρίου ἢ ἐνός τινος μέρους ἔχουν τὸ δικαίωμα τὰ βόσκουν τὰ ζῶα των εἰς τὸ μέρος τοῦτο χωρὶς τὰ κάμουν περὶ τούτου ῥητὴν συμφωνίαν.

Περὶ προνομίων καὶ ὑποθηκῶν

14. Ὁ νόμος δίδει εἰς καθένα πλήρη ἐλευθερίαν τὰ ὑποθηκάζῃ τὰ κτήματά του ὅπως θέλει, ἀλλὰ δίδων τὴν ἄδειαν τὰ καταδιώκονται τὰ λαθραίως ὑποθηκασμένα εἰς ὁποιοῦδήποτε χεῖρας εὔρεθῶν, θέτει τὰ τρίτα πρόσωπα εἰς ἀδυναμίαν τὰ γνωρίσουν ἂν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα εἶναι ὑποθηκασμένα ἢ μὴ ὥστε δὲν δύναται τὰ ἐξασφαλίσωσι τὰ δίκαιά των καὶ τὰ ἀπαλλαχθῶν ἀπὸ τὰ αἰσιπήματα τὰ ὁποῖα δύναται τὰ πηγάσουν ἐκ τούτου· ἡ συνήθεια εἶναι κατὰ τοῦτο σύμφωνος μὲ τὸν νόμον; ἢ ἔχει τινὰς διαφοράς, ἀπαιτοῦσα π.χ. τὰ καταγράφονται ὅλοι αἱ ὑποθηκαὶ εἰς δημόσιον βιβλίον, ὅπου καθεὶς τὰ εἰμφορῇ τὰ βλέπη ἂν ἐν κτήματι εἶναι ὑποθηκασμένον ἢ μὴ· ἔαν ἡ συνήθεια ἔχει τοιαύτας ἢ ἄλλας διαφοράς θέλετε τὰς ἐκθέσει μὲ τὴν μεγαλειτέραν ἀκρίβειαν.

15. Ὁ νόμος συγχωρεῖ τὴν ὑποθήκην εἰς κινητὰ καὶ εἰς ἀκίνητα κτήματα χωρὶς διακρίσεις. Συμφωνεῖ εἰς τοῦτο ἡ συνήθεια; ἢ δὲν συγχωρεῖ ἴσως τὴν ὑποθήκην εἰ μὴ εἰς μόνον τὰ ἀκίνητα;

16. Ὁ νόμος διακρίνει πλῆθος προνομίων, δηλ. δάνεια τὰ ὁποῖα δίδουν εἰς τοὺς δανειστὰς τὸ δικαίωμα τὰ προτιμῶνται τῶν ἄλλων· τοιαῦτα προνόμια ἔχουν π.χ. αἱ ὕπανδροι γυναῖκες, ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν συζύγων των, διὰ τὴν προῖκα των, τὰ ἀνήλικα καὶ ἀνίκανα ἐπὶ τῶν κτημάτων τοῦ ἐπιτρόπου, οἱ προμηθεύσαντες χρήματα διὰ τὴν ἀγορὰν τινὸς ἀκινήτου, τὸ κράτος ἐπὶ τῶν συνακτῶν καὶ οἰκονομικῶν διαχειριστῶν, ἡ συνήθεια ἐφύλαξε τὴν θεωρίαν ταύτην τῶν προνομίων ἢ τὴν μετέβαλε δίδουσα τὴν προτίμησιν εἰς ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου τὰ δικαιώματα εἶναι ἀρχαιότερα;